

Cselik Ágnes

VÉGES VÉGTELEN

NACSINÁK GERGELY ANDRÁS ÉJSZAKAI VADÁSZATÁHOZ

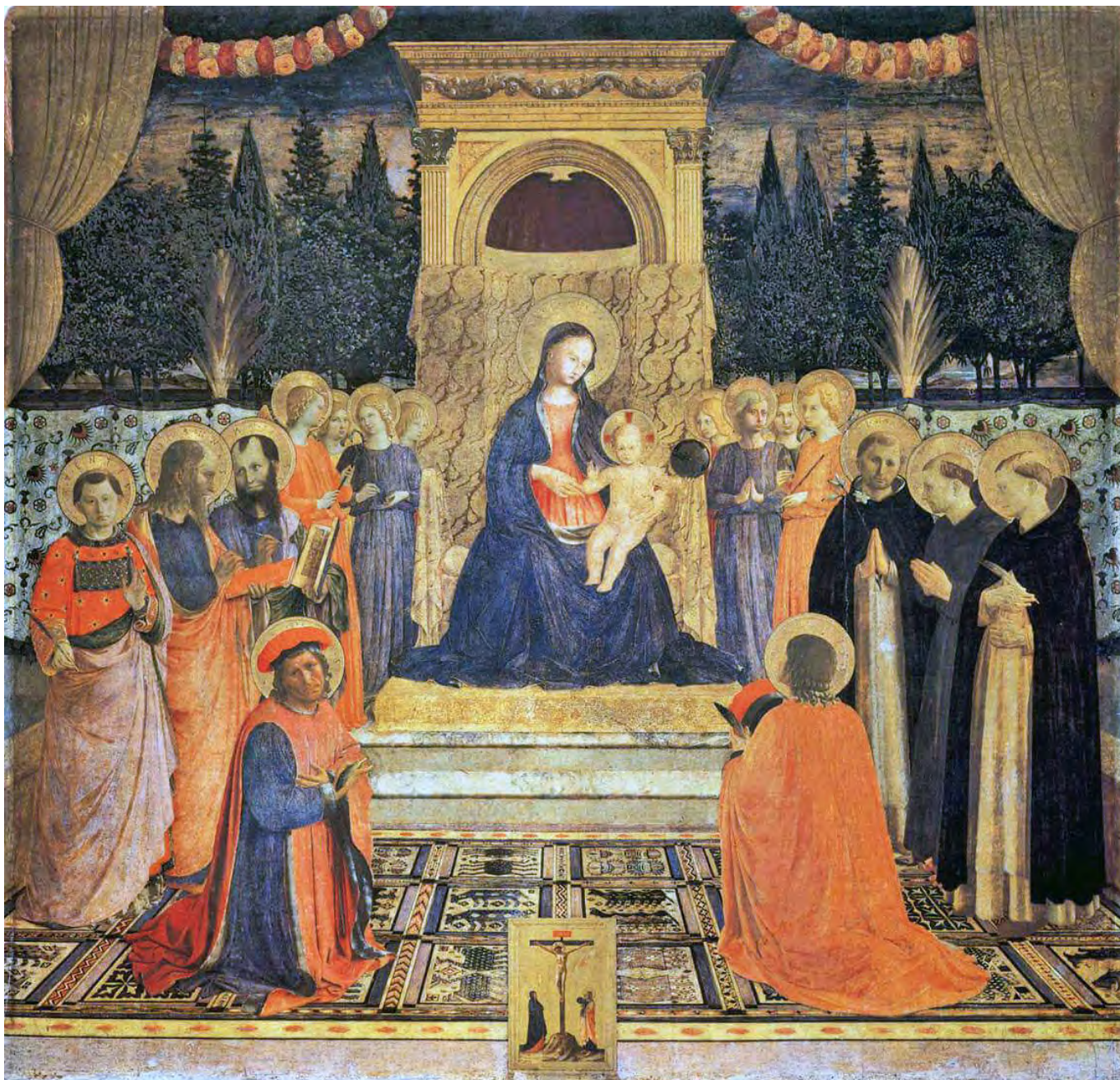
2020-09-23 | ESSZÉ

Három az egy, az egy az három, aki van, volt és eljövendő, az örökkévaló, valamint a szellem, a lélek és a test, azaz mi magunk, halandó lények, esendők és örökké kételkedők. Három történet fonódik egységbe a lapokon, színre ugyan különbözők, ám lényegük azonos: az emberi princípium az istenit kutatja.

Szárnyak

Az egész család bolond, az ilyen öröklődik, tudjuk. Antonia makacs, hajthatatlan, önfejű apáca, aki azt a kis kérést sem akarja teljesíteni, hogy fessen egy Angyali Üdvözetet a zárda kerengőjében a falra. Noha neki az semmi, a vérében van, született festő, én magam láttam, hiába dugta el a lapokat, és hiába tagadja olyan makacsul. A szűk kerengőt is ki lehetne kicsit tágítani festett oszlopokkal, és ott, ott, közepén, ott állhatna az angyal, kitért szárnyal, mint aki épp most ért földet, mint egy nagy madár, hozza a jó hírt, még ha az megterhelő is, megsúgja Máriának a jövődőt. Földre szállt angyal, ebből lesz az evangélium, de ez a lány semmire sem hajlandó, makacsul hallgat, összepréseli a száját, nem mond semmit, a kerengő kútjának vizében fürdőző madarakat nézi, nem is figyel, a röptüket követi, mintha kalkulálná a mozdulatokat, a szárnyak ívét, a vízcsepp hullását, ahogy elröppennek és kecsesen ismét visszakanyarodnak. Az apja, Paolo, aki Uccellónak nevezte magát, kitalálta a Madár nevet. Paolo, a firenzei festő, mi tagadás, megszállott volt, és úgy döntött, hogy megfesti a végtelent és az időt. Paolo lovai eldőlték a vásznon, alakja nevetség tárgya lett, de az Isten jelenléte felsejlett képei perspektívájában, és meg akarta ajándékozni a világot a végtelennel. Ez a lány pedig megtagadja, amit úgy tanult apjától, hogy meg sem kellett küzdenie érte. Nem mondja ki, hogy miért nem, szerinte buta vagyok, a festészethez nem értek, meg minek is magyarázzon, elpocsékolt idő lenne. Nem tudom, mi az a perspektíva, nem beszélgetünk, leginkább hallgatunk, néha mondunk egy-egy ügyetlen mondatot. Azt hiszi, a világ végtelensége nem Isten tükre, hanem a Sátáné, és a harmadik végtelen az emberi lélek. Három ez is, a végtelenség, méghozzá paradoxon, bele is zavarodtam, azt hiszem. Ostoba vagyok és öreg, ő meg okos, mint a nap, persze mindezt nem is mondta, én meg nem is értem, ám a lelkemmel látom, hogy itt egy kicsi lány, aki a madarakat csodálja. Nincsenek szavaink, de itt vagyunk, ő meg én, és hamarosan az Annunciazione kolostor falán freskó díszeleg, a kerengő íve kitágul, az angyal földet ér, Máriához hajol, és ott leghátul egy öreg pap figyel, mert a léleknek igenis szárnya van.

Szavak

Királyom, foglaljon helyet itt a párnán, ma éjszaka Seherezádé különleges történettel lepi meg felségedet. Mélységes mély a múltnak kútja, alámerülök benne, hogy minden éjjel felhozzam a zsákmányt királyi férjem számára, az éppen alkalomhoz illő történetet. Egy velencei kalmár, aki Marco Polónak hívta magát, messzi utazásai során fogságba esett Kublai kán udvarában, és hogy életét mentse, minden éjjel mesével szórakoztatta a mogorva uralkodót. *Nem biztos, hogy Kublai kán elhisz mindent, amit Marco Polo mond, amikor leírja neki a követi kiküldetése során meglátogatott*

városokat, de nyilvánvalóan nagyobb kíváncsisággal és figyelemmel hallgatja a tatárok császára az ifjú velencei szavait, mint bármelyik más küldöttét vagy felfedezőjét. **[1]** Marco Polo képzeletbeli városokról mesél, vagy talán nagyon is valóságosokról, tündöklő kupolákkal, zegzugos sikátorokkal, valóságosabbakról, mint a mi városunk, ami ma éjjel is körülölel bennünket. Ki tudja eldönteni ilyenkor már, kihez tartozik a történet, amely szabadon folyik és úgy ismétli önmagát, hogy közben folyást változik is. Firenze, Bizánc, Konstantinápoly, Velence, Ozora, Firenze, egymást követve és összefonódva bukkannak elő a történetekben. *A város mint történetek tárháza, mint elmesélésre váró mesék kimeríthetetlen forrása jelenik meg Marco számára: minden apróság, amit a meglóduló szél sodor felé, egy-egy lehetséges történet nyomvonalát villantja fel.* **[2]** Marco, aki nem Marco Polo, hanem Marco Cacciatore, a különös nyelvérzékkel megáldott suhanc, szerelmének, a tündöklő szépségű kurtizánnak, Taminának mesél, akit Konstantinápolyból Velencéig követ a pápai legátus és a görögkeleti pátriárka hajóján, hogy Velencébe érve ki se szálljon a hajóból, csupán egy levelet küldjön neki. A levél vagy eljut Taminához, vagy nem, a küldönc megbízhatatlan, nem tudni, hogy Tamina pontosan hol található, de a levélben, lehet, egy történet van, ami *talán egy olyan városról szól, ami egy másik, távoli város képmásaként épült.* **[3]**

az emberi lélekről

Az út maga a történet, hiszen minden nagy történet főszereplője a tenger, gondolja Marco, és a szerelem meg a vágyakozás, teszi hozzá az olvasó, no meg Isten, aki egy, de ugyanakkor három, vagy akár több is, végtelen, idea és nem ötlet, ahogy a gyorsan pergő nyelvű, de műveletlen tolmács fordít az út során. Marco tudatlansága utat enged a tapasztalásnak, a sejtésnek, hogy az idióta római legátus és az agyalágyult görög pátriárka talán mégis értik egymást, és még az is lehet, hogy az emberi lélekről beszélgetnek.

Falak

Felemelkedik a kéz és jelt ad. Kezdetét veszi az éjszakai vadászat. A kutyák szűkülve, morogva, megfeszült ínakkal szagolnak az éjjeli erdőbe, ahol a hajtók serege megindul a dombon fölfelé. Kezükben repedt fazék, kereplő, lábos, gyomrukat átjárja a pálinka melege. Bűzös kipárolgásuk messzire űzi a vadat.

Három férfi szerelmes Borbálába, három, egymás karikatúrájának tűnő alak: a firenzei Böhöm, azaz Manetto mester, az ő szerelmi vallomása egy vár, falakból emelt építmény, amely kifejezi a mindenséget és otthont ad. Filippo Scolari, a férj a megrendelő és a vadászat rendezője. A vad maga a bölényszerű, hatalmas Böhöm. A harmadik alak Laurentius, vagy Lorenzo, ellenségeinek Lőrinc, pokolra száll, hogy megtalálja az emberi lelket, ahol titkos szerelme, Borbála kísérti meg. A három férfi sorsa összefonódik a barátságban és a szerelemben, ugyanakkor falat emel középük a szerelemfáltás.

szerelmi vallomás

Böhöm alkotása Ozora vára. *A szabályos külső várfal sarkán szilárdan álló, de cseppet sem nehézkes toronnyal; és amit véd, a belső udvarház, kecses palota, amelyet mintha egyenest valahonnét Itáliából*

szalajtottak volna: a dombok hullámozásában a tenger hullámozását idéző toszkán tájból. [4] Az ozorai dombok hullámozása a toszkán dombok vonulatát idézi, azok

pedig a tenger képét vetítik elénk. Tükör a tükörben, megsokszorozódik a végtelen, perspektíva ez is, mint Uccello mesteré, vagy talán inkább Velázquez képe, Az

udvarhölgyek, hátul a tükörrel, amiben felsejlik a belépő király, miközben a mester egyenesen az ámuló látogató szeme közé néz. A tenger pedig íme, itt van, Ozorán, a szárazföld közepén, távol a kikötőktől és a hajóktól. Itt a megsokszorozódott, három részre szakadt szerelem és a cserepekre tört vágyakozás. Manetto mester vára kívül erős védmű, belül kecses palota – végtelen meglepetést rejt, itt Böhöm vágyai szerint Borbála szabadon virágozhat, hiszen a vár palota, udvarház vagy akár börtön: kőbe foglalt szerelmi vallomás. Kívül és belül, többszörös törése van a térnek, mint az oly jellemző a mórok építészetére. Böhöm elképzelése Mohammed Ibn al Ahmar gondolatát tükrözi, aki parancsot adott a Granada melletti dombon a Vörös erőd, az Alhambra építésére. A masszív külső falak elrejtik az ellenség és az illetéktelen báméskodó szeme elől a légiesen könnyed, kecses szépséget, a kőbe faragott költészetet, a falak stukkóin megidézett szent könyvet, a Koránt, a zöldellő és virágok pompájába burkolt udvarokat, a díszkútban fürdőző, kecses szárnyakkal repdeső madarakat és a szerelmet kereső asszonyokat.

Lorenzo útja hol közelebbről, hol távolabbról követi Filippo Scolari és Il Grasso sorsát. Az Itáliából eredő Rathold nemzetségből származó Laurentius szerelme távolságtartóbb, de cseppet sem hűvösebb, mint Böhöm szenvedélye vagy Filippo Scolari tisztelettel keveredő önzése. Laurentius pokolra száll, hogy megtalálja az emberi lelket, és *...valahol a homlokom és a mellkasom közti végtelenben megértettem, hogy a hit: tudás és tapasztalat, nem pedig meghunyászkodás.* **[5]** A túlvilág mélyén Laurentius legnagyobb kísértése Filippo Scolari hites feleségének felkínálkozása.

Böhöm halála után tíz évvel, Filippo Scolari temetésekor Laurentius a sok alkalmatlan szó közül igyekszik kiválasztani a kevésbé alkalmatlanokat, és elmond egy történetet, amit akkor hallott Itáliában, amikor utoljára járt Firenzében. Laurentius egy városról mesél Borbálának, ahol a lakók épületeket álmodnak és önmagát építő, az égbe táguló kupolát képzelnek a Virágzó Miasszonyunk Katedrálisra. A katedrális előtti kis téren pedig egy asztalos, bizonyos Manetto, akit alkata miatt Böhömnek neveznek, olyan sértést szenved el barátjától, a Gnómtól, hogy elhagyja városát, útra kel kelet felé, Borbála felé, hogy úgy építsen falakból számára fészket, mint Laurentius épít

szavakból. Laurentius, Filippo Scolari és Il Grasso olyanok, mint egy matematikai sorozat találmára kiragadott egységei, de Laurentius az utcagyerek Marco tükre is egyben, hiszen mindketten útra kelnek, poklokra szállnak és történeteket mesélnek a városról, a szerelemről és az emberi lélekről.

És hol kezdve volt, ott vége lesz, a véges ember a végtelen Istent kutatja, a szerelem, a vágyakozás és a szépség történetei egymásba gabalyodva, kibogozhatatlanul indáznak a lapokon.

Éjszakai vadászat. *Adva van egy se vége, se hossza roppant rengeteg: hallgatag vadon, ősök fák állnak benne, és a fák közt némaság honol. Ebben vadásztok ti, hajtók és fegyveresek, ebben a rengetegben űzitek az Istent, fáradhatatlanul, mind tovább és tovább, de a vaksötétben céltalanul surrannak a kilőtt nyilak, és a kurjantások elhalnak a lombok közt; zsákmány sehol, legfeljebb, ha egymáson üttök halálos sebet az őrjöngő hajsza közepette. (...) Pedig az áhított préda, a pompás vad az erdő, a hallgatag és végtelen ősengeteg, mely soha nem lesz a hálótokba fogva, lándzsahegyre tűzve- hamarabb vesztek el benne ti magatok végképp és nyomtalanul. [6]*

a semmibe hullás ellen

[7]

Éjszakai vadászat.

Te vagy a vadász és te vagy a vad s távol, a hatalmas: az is temagad. [8]

Éjszakai vadászat, küzdelem a semmibe hullás ellen, kísérlet, hogy alkossunk *Valamit, ami kívül tart minket az időn, ami megóv az időtől, időtlen történetet ír körénk, olyan, mint ez itt.*

1. Italo Calvino: *Láthatatlan városok*, ford.: Karsai Lucia, Budapest, Kozmosz könyvek, p. 5. ↑

2. Nacsinák Gergely András: *Éjszakai vadászat* ↑

3. i. m. ↑

4. i. m. ↑

5. i. m. ↑

6. i. m. ↑

7. i. m. ↑

8. Weöres Sándor: *Harmadik szimfónia* ↑

kép | Fra Angelico festményei, wikimedia.org